

Raadsinformatiememo

Datum maandag 14 december 2020
Ons kenmerk
Aan De gemeenteraad en steunfractieleden
Kopie aan
Van Wethouder S.J.A. van der Veek
Steller Annelies Niessen
Onderwerp Raadsinformatiememo Veranderopgave Inburgering

Geachte dames en heren,

Inleiding

Uit de evaluatie van de wet Inburgering 2013 blijkt dat het huidige inburgeringsstelsel onvoldoende bijdraagt aan de integratie van nieuwkomers. Inburgeringsplichtigen doen te lang over hun inburgering en worden niet geprikkeld om op het hoogst mogelijke niveau de Nederlandse taal te leren. De verbinding met participatie in de samenleving wordt onvoldoende gemaakt. De doorgaande lijn tussen de asielopvang en verdere inburgering bij gemeenten verloopt niet soepel. Inburgeringsplichtigen zijn kwetsbaar op een vrije markt waar fraude voorkomt door instellingen die misbruik maken van de mogelijkheden die het leenstelsel ze biedt.

Het doel van deze raadsinformatiebrief is u te informeren over de huidige stand van zaken over de implementatie van deze wet.

Nieuwe Wet inburgering

De snelste weg voor inburgeringsplichtigen om mee te doen in onze maatschappij is het leren van de Nederlandse taal en het vinden van een baan. Om dat te bereiken gaat het inburgeringsbeleid veranderen, zodat nieuwkomers de kans krijgen een goede start te maken in Nederland.

De regie op de uitvoering van het nieuwe inburgeringsstelsel ligt bij de gemeenten zodat inburgering kan worden gepositioneerd als onderdeel van het brede sociaal domein. Gemeenten worden verantwoordelijk voor het afnemen van de brede intake, het opstellen van het persoonlijk participatie en integratieplan (PIP), de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtigen, de duale aanpak (werken en leren) en de inkoop van het taalaanbod en de andere verplichte onderdelen.

Net zoals in het huidige inburgeringsstelsel zijn vreemdelingen die in het bezit zijn van een verblijfsvergunning voor een niet-tijdelijk doel inburgeringsplichtig. Dit zijn asielstatushouders en hun familie- of gezinsleden, gezinsmigranten en overige inburgeringsplichtigen.

Uitstel nieuwe Wet inburgering

Het wetsvoorstel was in juni 2020 aangenomen door de Tweede Kamer. De beoogde datum van inwerkingtreding van de nieuwe wet was 1 juli 2021.

Minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft op 11 november 2020 bekendgemaakt dat de inwerkingtreding van de nieuwe Wet inburgering opschuift. De minister heeft 1 januari 2022 voor ogen als nieuwe streefdatum. Reden van uitstel is dat er meer tijd nodig blijkt om de invoering van de wet goed voor te bereiden. De vertraging wordt onder andere veroorzaakt door de Coronacrisis.

Het uitstel van de inwerkingtreding van de wet heeft consequenties. De belangrijkste consequentie is dat de groep inburgeraars, die onder de oude wetgeving blijft vallen, groter wordt. Dit is de zogenaamde Ondertussen groep. Dit wordt nog versterkt door het gegeven dat de taakstelling huisvesting statushouders volgend jaar wordt verdubbeld. De verdubbeling van de taakstelling houdt verband met het versneld inlopen van achterstanden bij de IND. Voor de Ondertussen groep betekent uitstel dat zij nog langer onder de huidige wet blijven vallen. De VNG en andere instanties brengen de gevolgen van dit uitstel in kaart maar regionaal en lokaal gaan wij alvast aan de slag met het gedachtegoed van de nieuwe wet; dat betekent meer regie door gemeenten zodat nieuwkomers sneller mee kunnen doen in de samenleving. In 2021 gaan wijkteams in pilots 'oefenen' met hun regierol voor nieuwkomers maar ook zullen zij hun opgedane ervaring inzetten voor een snellere integratie van de Ondertussen groep. Tijdens het implementatietraject van de nieuwe wet wordt hun ervaring en kennis gebruikt om een kwalitatief goede werkwijze op te zetten zodat in inburgeraars sneller hun traject kunnen doorlopen.

Uitstel van de wet, geeft dus meer tijd om het nieuwe stelsel nog beter en zorgvuldiger in te voeren. We zullen wel de vaart in het implementatieproces behouden zodat aankomende zomer de basis is gelegd voor de invoering van de nieuwe wet op 1 januari 2022.

Regionale samenwerking

Regionale samenwerking stelt gemeenten in staat hun expertise, mensen en middelen te bundelen. Voor de voorbereiding, implementatie en de uitvoering van de nieuwe wet wordt veel van gemeenten gevraagd. De omvangrijke taak waar we voor staan, afgezet tegen de relatief geringe aantallen inburgeraars per gemeente¹, noopt tot samenwerking. Samenwerking biedt (financiële) schaalvoordelen omdat producten ontwikkeld kunnen worden voor grotere groepen. Samenwerking voorziet gemeenten ook van meer mogelijkheden om inburgeraars een gedifferentieerd aanbod te doen. Ten aanzien van regionale samenwerking heeft het regionaal portefeuillehouders overleg et volgende besloten:

- *Samenwerken daar waar het kan, maar ruimte laten voor lokale verschillen en ambities.*

Voor een goede regionale samenwerking hanteren we enkele gemeenschappelijke uitgangspunten met als doel dat we door middel van de regionale samenwerking gezamenlijk een aantal leerroutes voor de inburgeraars gezamenlijk kunnen inkopen.

Financiële consequenties

Pas in april 2020 is na een lange onderhandelingsperiode een bestuurlijk akkoord bereikt tussen het ministerie van SZW en de VNG over de financiën. Met de Meicirculaire is er duidelijkheid gekomen over een deel van de te ontvangen middelen, namelijk de uitvoeringskosten. Naast de middelen voor de uitvoeringskosten, ontvangen we vanaf 2022 een specifieke uitkering voor de structurele programmakosten zoals de in te kopen leerroutes en andere voorzieningen. De hoogte van de specifieke uitkering is afhankelijk van de historische gegevens, zoals de taakstelling huisvesting statushouders van het jaar ervoor. Het college heeft besloten dat de middelen die wij van het rijk krijgen, taakstellend zijn.

Met de komst van de nieuwe Wet inburgering wordt na drie jaar een systeem van prestatiebekostiging ingevoerd. Dit houdt in dat de resultaten die gemeenten behalen met de uitvoering van hun taken voor een deel (10%) zullen gaan meewegen in de verdeling van de beschikbare middelen. Goed presterende gemeenten worden financieel beloond door toekenning van extra budget. Minder presterende gemeenten krijgen relatief gezien minder middelen toegekend.

Voor de invoering van de wet inburgering hebben wij verschillende uitgaven, namelijk uitvoeringskosten en invoeringskosten. Hieronder zet ik deze kosten uiteen. De uitvoeringskosten betreffen met name kosten verband houdend met formatie. De gemeente krijgt extra taken die niet binnen de bestaande formatie uitgevoerd kunnen worden.

¹ De taakstelling voor Schagen is voor de 2^e helft 2020, 18 personen

Voor de informatievoorziening worden ook extra middelen toegekend. De hoogte hiervan is nog niet bekend.

Voor de invoering van de wet worden ook kosten gemaakt zoals de inrichting van nieuw beleid en nieuwe processen, de voorbereiding en de inkoop van taalroutes en andere voorzieningen en voor de werving en opleiding van consulenten. Ook deze kosten worden gefinancierd uit de rijksmiddelen.

Wat de financiële gevolgen zijn door de verlate inwerkingtreding van de wet, is nog niet bekend.

Adviesraden

De adviesraden worden schriftelijk geïnformeerd. Op verzoek van de adviesraden is eventuele toelichting mogelijk.

Tot slot

Voor wat betreft de visie van Schagen op Inburgering verwijzen wij u naar het integraal beleidsplan en de integrale verordening. Het komende jaar 2021 wordt uw raad op de hoogte gehouden van de verdere ontwikkelingen over de nieuwe wet

Namens het college van burgemeester en wethouders,
De portefeuillehouder,

Sigge van der Veek